

Fantoly Zsanett – Lichtenstein András

Büntető eljárásjog II. - heti 2 h - 13 hét

Fogalomtár

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Fantoly Zsanett – Lichtenstein András
Büntető eljárásjog II. – heti 2 h – 13 hét**Fogalomtár**

Bírósági eljárási formák	A bíróság nyilvános ülés, ülés, vagy tanácsülés keretében jár el. Tárgyalást akkor tart, ha a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására bizonyítást vesznek fel. A nyilvános ülés szabályai a tárgyaláshoz hasonlóak, de ott a bíróság nem vesz fel bizonyítást.
Büntetővégzés	A magyar büntetőeljárásban az 1896-os bűnvádi perrendtartásban megjelent jogintézmény, a kihágások, illetve a kizárólag pénzbüntetéssel büntetendő cselekmények gyorsabb, egyszerűbb elbírálására. A bíróság kizárólag az iratok alapján, tárgyalás nélkül hozta meg döntését, csak a törvényben meghatározott jogkövetkezmények alkalmazásával. Jelenleg kisebb jelentőségű és egyszerűbb megítélésű ügyeknél alkalmazzák, amikor a bíróság nem tart tárgyalást, hanem az eljárás korábbi szakaszaiban beszerzett bizonyítékokból (iratokból) végzéssel dönt a terhelt büntetőjogi felelősségéről. Ilyenkor csak bizonyos (enyhébb) jogkövetkezmények szabhatók ki a szabadlábon védekező terhelttel szemben.
Büntetőper	A büntetőeljárás bíróságok előtt lefolytatott szakasza.
Egyéb törvényes útra utasítás	A büntetőügyben érvényesített polgári jogi igény nem érdemi elbírálásáról hozott határozat.
Előkészítő ülés	A vádemelés után a tárgyalás előkészítése érdekében tartott nyilvános ülés, amelyen a vádlott és a védő a tárgyalást megelőzően kifejtheti a váddal kapcsolatos álláspontját és közreműködhet a büntetőeljárás további menetének alakításában.
Feljelentés	Minden, formához nem kötött, a büntetőeljárás megindítására vagy lefolytatására jogosult szerv vagy más hatóság, illetve a bíróság tudomására hozott, meghatározott vagy ismeretlen személy által elkövetett bűncselekmény gyanújára utaló

	tényállítást, illetve adatot tartalmazó közlés. Rendszerint a nyomozó hatóságnál vagy az ügyésznél kell megtenni, gyakorlása elé a törvény nem állít korlátot, érvényesítése formához nem kötött, tehető írásban, szóban, távbeszélőn vagy pl. elektronikus úton is (e-mailben).
Fellebbezési jog	Eljárási jogosítvány a sérelmezett elsőfokú bírósági határozatnak a másodfokú bíróság által való felülbírálatára.
Felülvizsgálat	A jogerős ügydöntő határozat jogi hibáinak kiküszöbölésére szolgáló rendkívüli perorvoslati forma.
Ítélet	Büntetőjogi főkérdésben döntést tartalmazó, önálló fellebbezéssel támadható bírósági ügydöntő határozat. Lehet pl. bűnösséget megállapító ítélet, felmentés a vád alól, másod- vagy harmadfokon az ítélet megváltoztatása, a törvényesség érdekében emelt jogorvoslat, tárgyalásról lemondás, vagy összbüntetésbe foglalás.
Ítélezési funkció	A bíróság kizárólagos feladata, (törvényes) vád alapján határozva a vádlott büntetőjogi felelőssége és ennek következményei felől.
Jogerő	Beállhat a bíróság első-, másod- és harmadfokú határozata (ítélet, végzés) esetén is. Lényege, hogy a határozat további, rendes jogorvoslattal már nem támadható és végrehajthatóvá válik. A jogerős határozat megváltoztathatatlan és a büntetőjogi főkérdésekben mindenkire nézve kötelező. Ítélt dolgot (res iudicata) eredményez, vagyis nincs helye többszöri eljárásnak. Beállta után a bírósági határozattal szemben már csak rendkívüli jogorvoslatnak van helye.
Jogorvoslat a törvényesség érdekében	Rendkívüli perorvoslati fajta. A legfőbb ügyész a bíróság törvénysértő és jogerős határozata ellen a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be, feltéve, ha a jogerős határozat más jogorvoslattal nem támadható meg. E jogorvoslat alapján hozott határozatban (ítéleti formában) történik a törvénysértés megállapítása vagy (végzéssel) a jogorvoslat elutasítása.
Külön eljárás	Speciális körülmény fennállása miatt a rendes büntetőeljárás általános szabályaitól eltérő szabályok alkalmazása. E körülmények pl. az eljárásban részt vevő személyek speciális joghelyzetében (pl. fiatalkorúak elleni eljárás, katonai büntetőeljárás, ahol a terhelt szerepe sajtáságos, vagy

	<p>magánvádas eljárás, amelyben a vád képviselője különleges joghelyzetű), esetenként pedig az eljárás lerövidítése, egyszerűsítése kívánja meg a gyorsító rendelkezések alkalmazását (pl. bíróság elé állítás).</p> <p>Célja – csakúgy, mint a rendes eljárásoké – a büntetőjogi főkérdések (a büntetőjogi felelősség és a büntetőjogi jogkövetkezmények) eldöntése, de az eljárás menete a törvényben meghatározott külön szabályok és kivételek szerint folyik. A rendes eljárás általános szabályai háttéranyagul szolgálnak ott, ahol nincs eltérő rendelkezés. Garanciális szabály: ha az adott külön eljárás speciális feltételei megszűnnek, vissza kell térni a törvény rendes eljárási rendelkezéseire.</p>
Különleges eljárások	Nem a büntetőjogi főkérdésről döntő, ún. „csonka eljárások” (általában nem tartalmazzak nyomozási szakaszt, és gyakran tárgyalás sincs), járulékos, a jogerős határozatot követően felmerülő kiegészítő kérdések eldöntésére.
Megalapozatlanság	Az elsőfokú bíróság ítélete teljes egészében megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást vagy a tényállás teljes egészében felderítetlen. Az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, a tényállás részben felderítetlen, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.
Megismételt eljárás	A rendes jogorvoslati eljárásban másodfokon, illetve harmadfokon eljáró bíróság által hozott hatályon kívül helyező és új eljárást elrendelő határozatokat követő, valamint az Alkotmánybíróság általi megsemmisítés folytán megismételt eljárás.
Nyilvánosság elve	A bírósági tárgyalások elvileg mindenki előtt nyitva állnak, – fő szabály szerint – nyilvánosak. A tárgyaláson történekkel bármely állampolgár megismerkedhet. A nyilvánosság korlátozása, kizárása az egész eljárásra vagy annak egy részére terjed ki indokolt esetben és csak a törvényben meghatározott okok miatt, de a bíróság a tárgyaláson hozott határozatát ekkor is nyilvánosan hirdeti ki.

Perújítás	A jogerős ügydöntő határozat ténybeli hibáinak kiküszöbölésére szolgáló rendkívüli perorvoslati forma.
Polgári jogi igény	A büntetőeljárásban a terhelttel szemben érvényesíthető, a vád tárgyává tett cselekmény következtében keletkezett kárigény.
Rendkívüli jogorvoslat / rendkívüli perorvoslat	A jogerős bírósági határozatok hibáinak orvoslását szolgáló jogorvoslati formák. Ide tartozik : perújítás, felülvizsgálat, egyszerűsített felülvizsgálati eljárás, alkotmányjogi panasz, törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat, jogegységi eljárás.
Súlyosítási tilalom	Az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be. Ez irányadó akkor is, ha a másodfokú bíróság bizonyítást vesz fel, és annak eredményeként súlyosabb büncselekmény állapítható meg.
Tárgyalás megnyitása	A tárgyalás feltételeinek ellenőrzése a tanács elnöke (egyesbíró) által. Ekkor történik meg a tárgyalás esetleges akadályainak a feltárása.
Tárgyalás megkezdése	Az ügy érdemi tárgyalásba bocsátkozását jelenti. A tanács elnöke (egyesbíró) megállapítja, hogy a tárgyalás megtartásának nincs akadálya és a tanú, illetve a szakértő elhagyta a tárgyalótermet.
Tényálláshoz kötöttség	A másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le.
Tettenérés	A büncselekmény elkövetésének a megszakítása, valamint az ilyen cselekmény elkövetőjének a cselekmény elkövetését követően a cselekmény helyszínéhez közel, az elkövetés után rövid időn belül történő megtalálása.
Ügydöntő határozat	A büntetőeljárás fő kérdéséről (a büntetőjogi felelősségről és annak jogkövetkezményeiről) döntő határozat (ítélet), vagy az eljárást végleg lezáró határozat (eljárást megszüntető végzés).
Ügyek egyesítése és elkülönítése	Több terhelt esetén velük szemben rendszerint egyazon eljárást kell lefolytatni; bűnpártoló, illetve orgazda esetén is. Lehetőség van a tárgyukra és a résztvevő személyekre tekintettel vagy egyéb okból célszerűen más ügyekkel történő egyesítésére, együttes elbírálásra is. Ha a terhelték nagy száma vagy egyéb ok

	az ugyanabban az eljárásban történő elbírálást jelentősen nehezítené, az egyesítést mellőzni kell, illetőleg az ügyeket el kell különíteni.
Vád	Híd és összekötő kapocs a büntetőeljárás nyomozási fázisaként és a bírósági eljárás között. A bírósági eljárás alapja, érvényesítési módozata a vádemelés és a vádképviselés. Az állami büntetőjogi igény érvényesítése; az állam által feljogosított vádló indítványozza, a bíróságnál a vádban meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapítását és büntetés kiszabását az e személy által elkövetett bűncselekmény miatt. Általános kritériuma a törvényesség (a vádemelésre jogosulttól származzon, a bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt emeljék; és a magyar törvények szerint a vádban jelölt személy büntetőjogilag felelősségre vonható legyen) és megalapozottság (törvényes bizonyítási eszközökből származó bizonyítékokon alapul). Fajtái a közzvád és a magánvád. Főszabály szerint a közzvád (ügyész) vádmonopóliuma érvényesül, míg a magánvádló és pótmagánvádló közreműködése kivételes.
Vádfunkció	Az állami büntetőigény érvényesítése. Legfontosabb eljárási cselekményei a vádemelés és a vádképviselés. Az egyes eljárásokban a több-kevesebb biztosítékkal körülbástyázott védelem következményeként érvényesül. A vádfunkciót (vád) az ügyész (közzvád), a magánvádló vagy a pótmagánvádló gyakorolja.
Vád megváltoztatása	A vád módosításának egyik esete. Akkor kerül rá sor, ha az ügyész az eredeti vádhoz képest más bűncselekményben tartja indokoltnak a bűnösség megállapítását.
Vád kiterjesztése	A vád módosításának másik esete. Akkor kerül rá sor, ha az eredeti bűncselekmény mellett további bűncselekményt is a vád tárgyává tesz az ügyész.
Vádirat	A közzvád formai megjelenése az ügyészi vádemeléskor. Az ügyész, írásban nyújtja be a bíróságra, kivéve a külön eljárások között szabályozott bíróság elé állítást, ahol az ügyész a vádirat tartalmát csak szóban terjeszti elő az elsőfokú bírósági tárgyaláson.